

[K. B. Andersen.]

vikarer som en slags udrykningstjeneste, et forslag, som i høj grad fortjener opmærksomhed, også fordi det vil sikre unge ansættelse straks og dermed sikre dem for skolen. Også forslaget om at lønne de unge cand. mag.ers pædagogikuddannelse finder jeg helt naturligt. Jeg tror, at en af årsagerne til, at så mange af cand. mag.erne ikke går til skolen, er, at de står over for en ulønnet pædagogikuddannelse, som i den første tid stiller dem ringe. Jeg vil bede ministeren om, når prognoseudvalgets betænkning og indstilling kommer til realitetsbehandling i ministeriet, at se med megen venlighed på dette forslag. Det afgørende er, at spørgsmålet tages op til behandling med den alvor og energi, der er nødvendig for børnenes skyld, for lærernes skyld, for at de kan få rimelige arbejdsvilkår, og for samfundets skyld. Men det gælder her i usædvanlig grad, at gode råd er dyre, men hvis de virkelig er gode i forhold til børnenes og skolens behov, må vi se at finde pengene.

Jacob Pedersen: Det er ikke noget nyt, at der er mange, der har gode råd at give, når skolens forhold er til debat. Jeg har ikke så mange gode råd til den højtærede minister, men det er nok alligevel fornuftigt at se på tingene, som de er, og som man havde tænkt sig de skulle være, og hvorledes de udvikler sig. Denne debat føres jo ikke for debattens skyld. Den skal skaffe klarhed til veje om den alvorlige situation i folkeskolen og gymnasieskolen på grund af lærermangelen og følgerne heraf i dag og i fremtiden. Børnene, de unge og forældrene, lærerne og samfundet som helhed har et rimeligt krav på at få at vide, hvilke midler myndighederne agter at bringe i anvendelse for at skaffe ordnede forhold til veje, igen skabe ro, hvor der nu er uro og ængstelse, tryk, hvor der nu er bekymring og tvivl. Arbejdsro er det, skolen af i dag først og fremmest trænger til.

Jeg vil gerne takke den højtærede undervisningsminister for den fyldige redegørelse, der er givet her. Den gav os mange oplysninger og tal til vurdering af skolens stilling, og den viste veje, der kunne følges. Jeg undervurderer ikke de vanskeligheder, der kan være i ministeriet. Jeg anerkender de bestræbelser, der er gjort både af ministeriet

og statskonsulent Henning Petersen for at råde bod på forholdene, for at følge med udviklingen.

Årsagerne til den alvorlige situation, hvori folkeskolen og gymnasieskolen befinder sig, mente den højtærede minister kun havde historisk interesse. Det kan jeg for så vidt være enig i, men det er dog godt at lytte til historiens tale en gang imellem. Sammenfattet under ét kan disse årsager vel betegnes som et sammenbrud af vurderingerne. Den højtærede minister nævnte bl. a., at den dynamiske udvikling af landsbyskolens centralisering efter 1937-loven og efter 1958-loven og den øgede tilgang til folkeskolens 8. og 9. klasse var uforudsete faktorer. Endvidere de mange cand. mag.er, der ikke når at komme ind som lærere i gymnasieskolen, og det stigende antal unge, der melder sig til gymnasiet, foruden de store årgange, der nu banker på gymnasiet's port. Det har man vidst længe, og det har jeg ikke bemærkninger at gøre til, men jeg kan ikke undgå at stille det spørgsmål: hvorfor kom denne dynamiske og voldsomme udvikling? Er det, fordi man har forceret en udvikling frem, som burde have haft et roligt og naturligt forløb? Er denne voldsomme udvikling af landsbyskolens udbygning den egentlige årsag til situationen i folkeskolen i dag?

Det er ingen hemmelighed, at det konservative folkeparti har været skeptisk og kritisk indstillet over for den udvikling, man ønskede sat i gang, en udvikling, som forceredes og så kulminerede med skoleloven af 1958. Vi advarede mod de taler, varsler og forudsigelser, vi mødte. Vi erkendte, at det, der skulle give loven liv og indhold, var lærere, lærebøger, læseplaner, materiel og bygninger. Vi ønskede at skabe en udvikling, der var præget af ro og tryk. Alene i 1959 blev der oprettet 1 621 nye embeder i folkeskolen, meddelte den højtærede undervisningsminister os i dag. Det vil altså sige, at tallene fra betænkningen af maj 1958 om de nye skolelove ikke holder stik: 950 nye lærere til landsbyskolen for at udfylde 1937-loven og yderligere 290 som følge af 1958-loven var en fejlurdering. Den højtærede minister erkender nu, at behovet for lærere har antaget et omfang, som ligger langt ud over, hvad man med rimelighed har kunnet forudse.